

PLATO'S EU

Philosophical Learning
Applied To Online
Surroundings
in EU

Draft and example
for PRP2 workshop:

**“Je digitálny vozík
problémom?”**

Co-funded by
the European Union

Verzia	Dátum	Komentáre
1	16. 12. 2022	<i>Prvý návrh workshopu, ako bol vyvinutý pre PRP2, ponúkol partnerstvu na revíziu.</i>
2		
3		
4		
Názov dokumentu:	<i>Návrh workshopu: „ Je digitálny vozík problém?</i>	
Dátum vydania:	16. 12. 2022	
Autor(i):	<i>Jonáš Miklavčič</i>	
Emailová adresa:	jonas.miklavcic@teof.uni-lj.si	
Prispievatelia do dokumentu:	<i>Partnerstvo PLATO v EÚ</i>	

Recenzi t kvality (ak existuje)	
Počet strán:	
Stav dôvernost i:	<i>Len na interné použitie projektového partnerstva</i>

OBSAH

"JE DIGITÁLNY VOZÍK PROBLÉMOM?"	4
1. ÚVOD K TÉME	4
2. PREHL'AD LEKCIE	5
3. ROZDELENIE HODÍN – PRACOVNÉ HOPOVÉ AKTIVITY	6
4. KONTROLA DISKUSIE	9
5. DODATOČNÉ ZDROJE	10
6. PRÍLOHA	10

WORKSHOP:

"JE DIGITÁLNY VOZÍK PROBLÉMOM?"

1. ÚVOD K TÉME

Morálne dilemy sú situácie, v ktorých si jednotlivci musia vybrať medzi dvoma alebo viacerými činmi, pričom každá možnosť má morálny význam, ktorý je v rozpore s druhou. Tieto dilemy testujú hodnoty a etiku jednotlivca, pretože sú nútení zvážiť dôsledky svojich rozhodnutí a určiť, čo je správne a čo nesprávne. Medzi príklady morálnych dilem patrí rozhodovanie medzi hovorením pravdy a dodržaním sľubu alebo výberom medzi pomocou niekomu v núdzi a dodržiavaním pravidiel. Morálne dilemy môžu vzniknúť v osobnom, profesionálnom a spoločenskom kontexte a môžu mať trvalý vplyv na jednotlivcov a komunity. Môžu vzniknúť aj v digitálnom prostredí.

Digitálne prostredie vyvolalo množstvo etických dilem, keďže technológie neustále napredujú a prenikajú do všetkých aspektov nášho života. Tieto etické výzvy vychádzajú z prieniku rýchlo sa rozvíjajúcich technológií a protichodných hodnôt a noriem, ktoré v spoločnosti existujú. Medzi dôležité dilemy, ktoré vznikajú v digitálnom prostredí, patrí súkromie verzus bezpečnosť, sloboda prejavu verzus nenávisťný prejav, autonómia verzus cielená reklama, transparentnosť a vlastníctvo údajov a ďalšie. Niektoré dilemy sú staré, teraz len v novom,

digitálnom kontexte, ale niektoré dilemy sú úplne nové.

2. PREHĽAD LEKCIE

Workshop obsahuje okrem predstavenia dôležitých konceptov z tejto oblasti aj dve aktivity, ktoré sú jeho ústrednou súčasťou. V prvej aktivite sa študentstvo učí o úlohe osobných hodnôt v morálnom rozhodovaní. V tejto aktivite sa žiactvo učí, čo sú hodnoty, aká je hierarchia hodnôt a aký vplyv majú hodnoty a hierarchia na ich morálne rozhodovanie. Druhá aktivita je venovaná prípadovým štúdiám. Pri tejto aktivite sa študentstvo stretáva s praktickými príkladmi morálnych dilem, pričom sami musia navrhnúť riešenie morálnej dilemy a uviesť argumenty pre svoje rozhodnutie. Na konci je diskusia o skúsenostiach študentstva s morálnymi dilemami v digitálnom prostredí.

Predpokladaná dĺžka workshopu je 90 minút. V prípade potreby môžete svoj individuálny workshop preskočiť, ak chcete, aby workshop trval 45 minút.

Materiály, ktoré by mali byť k dispozícii študentstvu : čisté hárky papiera (A4), kartičky s napísanými *hodnotami* (súborov kartičiek by malo byť toľko, koľko je určených skupín), hárky väčšieho papiera (A3), fixky , vytlačené príklady *morálnych dilem* pre prípadové štúdie.

Výsledky vzdelávania, ktoré workshopom dosiahneme:

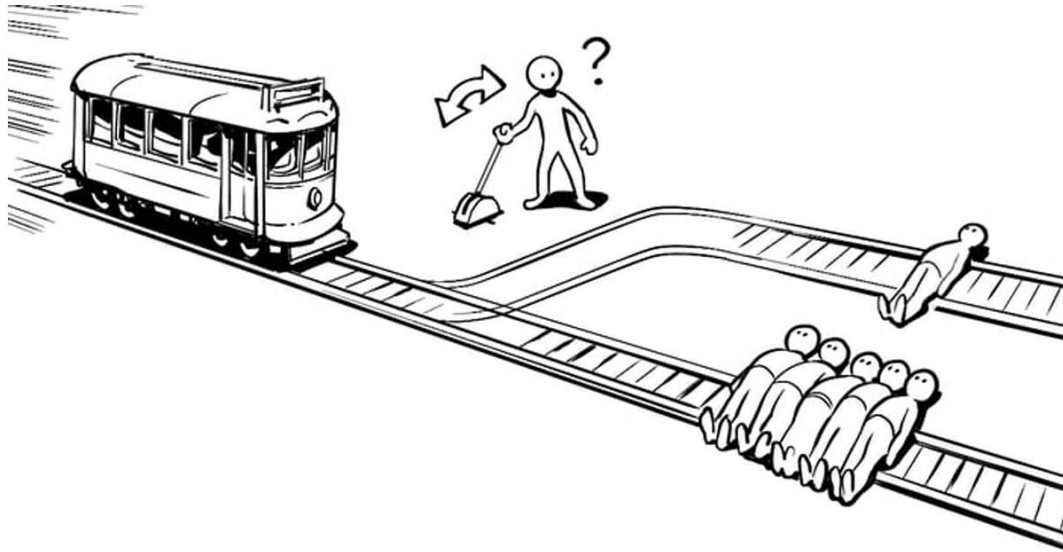
- Študenti/ky dokážu porozumieť pojmom etika, morálka, morálne dilemy, digitálne prostredie a úlohe hodnôt v morálnom rozhodovaní.
- Žiaci/ky vedia identifikovať protichodné hodnoty v morálnych dilemách a posúdiť hierarchiu hodnôt
- Žiaci/ky si uvedujú rôzne pohľady na riešenie morálnych dilem a vedia sa vcítiť do protichodných názorov

- Študenti/ky získajú skúsenosti s argumentovaním svojho postoja, čo im môže v budúcnosti pomôcť pri účasti na diskusiách o morálnych dilemách
- Študenti/ky sú oboznámení s niektorými dôležitými morálnymi dilemami, ktoré sú často prítomné v digitálnom prostredí a sú schopní lepšie identifikovať nové dilemy v budúcnosti.

ROZDELENIE HODINY – WORKSHOPOVÉ AKTIVITY

Zdroj: <https://www.mcsweeneys.net/articles/a-passengers-one-star-review-of-the-trolley-ride-from-the-trolley-problem>

1. Úvod

Moderátor/ka na začiatku žiactvo stimuluje otázkou: „*Ocitli ste sa niekedy pri používaní internetu v morálnej dileme?*“ Moderátor/ka dovoľí žiactvu uviesť niekoľko príkladov.

Moderátor/ka následne otvorí krátku diskusiu s otázkami, ktoré podnietia myslenie študentov a pomôžu im aktívne sa zapojiť do workshopu. Možné otázky zahŕňajú:

Čo vám ako prvé napadne, keď sa povie „morálna dilema“? Prečo je dôležité o tom hovoriť?

Stáli ste niekedy pred rozhodnutím, ktoré by podľa vás malo morálne dôsledky? Ako ste reagovali?

Spomeniete si na nejaké historické udalosti, ktoré sa týkali morálnych dilem?

Máte pocit, že technológie a sociálne médiá majú vplyv na vašu schopnosť riešiť morálne dilemy?

2. Definície dôležitých pojmov a príklady morálnych dilem

Moderátor/ka vysvetľuje žiakom základné pojmy relevantné pre túto hodinu: etika, morálka, etické dilemy, digitálne prostredie. (Pomoc nájdete v prílohe 1)

Moderátor/ka uvádza príklad morálnej dilemy – Problém vozíka. (Pomoc nájdete v prílohe 2)

Moderátor/ka sa potom spýta študentov/iek, či poznajú nejaké ďalšie príklady morálnych dilem. Ak študenti/ky sami neponúkajú príklady, moderátor/ka môže pred pokračovaním v lekcii uviesť iné príklady. (Pomoc nájdete v prílohe 1)

3. Úloha osobných hodnôt pri rozhodovaní

Moderátor/ka povie, že morálne dilemy sú často výsledkom konfliktu dvoch alebo viacerých hodnôt, ktoré sú pre nás dôležité.

Moderátor/ka to môže ilustrovať na trochu zjednodušenej verzii príkladu francúzskeho filozofa Jeana-Paula Sartra (pozri prílohu 3): Počas druhej svetovej vojny sa mladý Francúz ocitá v morálnej dileme, či vstúpiť do armády a brániť svoju krajinu alebo zostať doma a starať sa o svoju chorú matku, ktorá sa na neho spolieha. Mladý muž sa ťažko rozhoduje – a to je jasný znak toho, že je to naozaj dilema – pretože hodnota krajiny (a napr. rešpekt k autorite, sloboda,...) a hodnota rodiny sú v konflikte. Voči obom cíti dôležitú povinnosť, pretože obaja sú pre neho skutočne *cenní*.

Moderátor/ka rozdelí študentov/ky do menších skupín (4-5 na skupinu). Každé skupine rozdajte sadu kartičiek so slovami, ktoré označujú možné hodnoty (pravda, rešpekt, spravodlivosť, úprimnosť, priateľstvo, rodina,...) - príklad zoznamu hodnôt nájdete v prílohe 4

Prvá úloha spočíva v tom, že študenti/ky v skupine umiestnia všetky kartičky tak, aby hodnoty, o ktorých si myslia, že do seba zapadajú, boli všetky na jednej kope. Môžu si zapísať, ktoré skupiny hodnôt identifikovali na hárku. Môžete tiež diskutovať o tom, čo spája hodnoty, ktoré študenti/ky chápu ako navzájom súvisiace. (V prípade nedostatku času môžete toto cvičenie vynechať).

Pri druhej úlohe si každá skupina musí vybrať zo všetkých kariet tie hodnoty, ktoré považuje za najdôležitejšie (moderátor/ka môže nastaviť limit, napr. „Vyberte 5 najdôležitejších hodnôt“).

V tretej úlohe musí každá skupina zoradiť hodnoty, ktoré uznáva ako najdôležitejšie, v hierarchii od najdôležitejších po najmenej dôležité.

Nakoniec túto časť zakončíte krátkou diskusiou o tom, ako jasná predstava o hodnotách jednotlivca môže človeku uľahčiť orientáciu v morálnych dilemách, pretože rozhodnutia sa často dajú robiť ľahšie, ak sa robia v prospech hodnotu, ktorá je v zozname vyššia.

4. Centrálna časť workshopu: PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE

Moderátor/ka opäť rozdelí žiakov/ky do skupín, prípadne použije už vytvorené skupiny z predchádzajúcej úlohy. Každá zo skupín dostane jeden príklad morálnej dilemy z digitálneho prostredia. (Návrhy nájdete v prílohe 5)

Každá skupina musí zvážiť rôzne perspektívy a argumenty pre jednu z dvoch (alebo viacerých) možností prezentovaných ako potenciálne riešenia morálnej dilemy. Môžu si pomôcť tak, že najprv identifikujú, ktoré hodnoty sú v dileme v rozpore. Nakoniec sa skupina musí rozhodnúť pre jedno z navrhovaných riešení dilemy.

Na konci cvičenia každá skupina zapíše svoje zistenia na papier formátu A3 a stručne predstaví dilemu, ktorou sa zaoberala, názory, ktoré zvažovala a dôvody svojho konečného rozhodnutia.

Ostatné skupiny majú možnosť vyjadriť sa k voľbe skupiny, ktorá prezentuje ich prípad, a k ich rozhodnutiu pre riešenie.

5. Diskusia

V záverečnej časti workshopu sa moderátor/ka rozpráva so študentmi/kami o ďalších relevantných otázkach súvisiacich s vyučovacou hodinou. (Pozri nasledujúcu kapitolu „Kontrolná diskusia“)

KONTROLNÁ DISKUSIA

- Ako sa morálne dilemy v reálnom svete líšia od tých v digitálnom svete?
- Vedeli ste niekedy, čo „musíte urobiť“, ale jednoducho ste sa na to „necítili“?
- Keď stojíte pred dilemou, počúvate ten „hlások“ a riadite sa svojim morálnym kompasom?
- Aké sú niektoré príklady etických dilem, v ktorých je pre vás osobne obzvlášť ťažké vybrať si, čo je správne?
- Ako ovplyvňujú kultúrne a sociálne normy to, čo sa nám javí ako morálna dilema? Máte nejaké príklady morálnych dilem, ktoré sú na Západe skutočne problematické, ale v iných krajinách by nemuseli byť dilemou vôbec?
- Máte pocit, že môžeme (alebo by sme dokonca mali) niekedy porušiť zákon v mene morálky?
- Existuje nejaký spôsob, ako by sme sa mohli morálnym dilemám úplne vyhnúť? Ak áno, akými spôsobmi?
- Myslíte si, že výučba etiky na stredných školách by pomohla študentom/kám ľahšie riešiť morálne dilemy? Dá sa naučiť etické rozhodovanie?
- Dajú sa morálne dilemy vyriešiť tak, aby riešenie bolo dobré pre všetkých zúčastnených, alebo riešenie morálnej dilemy nevyhnutne zahŕňa kompromisy?

5. DODATOČNÉ ZDROJE

Morálna hra: Je vám predložených 19 rôznych morálnych scenárov, v ktorých musíte urobiť úsudok o tom, čo je morálne správne. Na konci sa vám zobrazí analýza vašich odpovedí. <https://www.philosophyexperiments.com/moralityplay/Default.aspx>

Moral Machine: Platforma na zhromažďovanie ľudského pohľadu na morálne rozhodnutia, ktoré robí strojová inteligencia, ako napríklad samoriadiace autá. <https://www.moralmachine.net/>

6. PRÍLOHA

PRÍLOHA 1: Kľúčové pojmy

Etika a morálka

Hoci mnohí používajú pojmy etika a morálka zameniteľne, majú tendenciu byť oddelené. Existuje niekoľko rôznych možných rozdielov, ale jeden z najčastejšie citovaných a bežne uvádzaných rozdielov medzi etikou a morálkou sa chápe takto:

Etika sa vzťahuje na oblasť filozofie, ktorá sa zaoberá štúdiom morálnych princípov a hodnôt, ktoré určujú vhodné správanie v rôznych situáciách. Zaoberá sa otázkami o tom, čo je správne alebo nesprávne a čo je spravodlivé a spravodlivé. Etika pomáha jednotlivcom a organizáciám prijímať rozhodnutia o tom, ako konať spôsobmi, ktoré sa považujú za morálne správne, a môže informovať o vývoji zákonov, politik a kódexov správania.

Morálka sa vzťahuje na osobné presvedčenie a zásady jednotlivca týkajúce sa správneho a nesprávneho správania a dobro alebo zlosť určitých činov, zvykov a charakterových vlastností. Morálka je často formovaná kultúrnym, náboženským a osobným presvedčením a môže ovplyvniť etické rozhodnutia a správanie jednotlivca.

Morálna dilema

Vo filozofii je morálna dilema situácia, ktorá predstavuje dve alebo viac možností, pričom žiadnu z nich nemožno zvoliť bez porušenia nejakého etického princípu. „Správna“ voľba teda nie je zrejmá. Morálna dilema často zahŕňa konflikt medzi morálnymi záväzkami a núti jednotlivcov, aby zvažili svoje hodnoty a presvedčenia, ako aj možno motiváciu alebo dôsledky svojich činov. Tento typ dilemy vyvoláva dôležité filozofické otázky o povahe etiky a morálky a môže spochybniť presvedčenie jednotlivca a chápanie dobra a zla.

Digitálne prostredie:

Digitálne prostredie označuje virtuálny priestor vytvorený technológiou, kde jednotlivci a organizácie interagujú, komunikujú a vykonávajú rôzne činnosti. Zahŕňa všetky digitálne zariadenia, systémy a siete, ktoré sa používajú na ukladanie, spracovanie a prenos informácií. Príklady digitálnych prostredí zahŕňajú internet, platformy sociálnych médií, online herné komunity, systémy virtuálnej reality a siete cloud computingu. Digitálne prostredie spôsobilo revolúciu v spôsobe, akým ľudia žijú, pracujú a navzájom sa ovplyvňujú, a viedlo k novým príležitostiam a výzvam v oblastiach, ako sú súkromie, bezpečnosť a etika.

PRÍLOHA 2: Problém vozíka

Problém vozíka je klasický etický myšlienkový experiment, ktorý sa používa na skúmanie povahy morálneho rozhodovania. Často sa prezentuje takto:

Vozík smeruje k skupine piatich ľudí, ktorí zomrú, ak sa nič neurobí. Jediný spôsob, ako ich zachrániť, je odkloniť vozík na inú koľaj, kde je len jedna osoba.

Dilemou je, či je morálne prípustné úmyselne nasmerovať vozík na alternatívnu koľaj a zabiť jednu osobu, aby sa zachránilo päť.

Tento myšlienkový experiment nastoľuje dôležité otázky o hodnote ľudského života, o etike obety a o morálke nepriamej zodpovednosti. Filozofi a etici o nej diskutovali už desaťročia a bola upravená a rozšírená do niekoľkých variácií, aby sa ďalej preskúmali rôzne aspekty morálneho rozhodovania. Problém vozíka je naďalej relevantnou a široko diskutovanou etickou dilemou a má uplatnenie v oblastiach, ako je umelá inteligencia, autonómne vozidlá a vojenská etika.

PRÍLOHA 3: Sartre

Sartre používa anekdotu o morálnej dileme bývalého študenta počas 2. svetovej vojny, aby ilustroval limity rozhodovania na základe definovaného morálneho kódexu a chybné obviňovanie „vášni“ za činy ľudí. Brata francúzskeho študenta zabili v roku 1940 Nemci, no jeho otec neskôr rodinu opustil, aby spolupracoval s Nemcami. Študent si musel vybrať medzi pobytom vo Francúzsku so svojou matkou, ktorá „v ňom našla jedinou útechu“, a odchodom bojovať so slobodnými Francúzmi proti nemeckej okupácii. Keď si uvedomil, že je chytený medzi morálnymi zásadami – rodinou a národom alebo povinnosťou starať sa o matku a povinnosťou pomstiť smrť svojho brata – prišiel k Sartremu po radu. Filozof povedal svojmu študentovi, že neexistuje správne alebo nesprávne rozhodnutie. Ani morálne kódexy, ani sila jeho náklonnosti k jednej alebo druhej strane nemohli určiť, čo má robiť; študent si skôr musel „vynájsť“ vlastné riešenie problému.

Zdroj : <https://www.litcharts.com/lit/existentialism-is-a-humanism/characters/sartre-s-student>

PRÍLOHA 4: Príklad možnej množiny hodnôt

1. potešenie

20. poctivosť

2. sloboda

3. pravda

4. rodina

5. vedomosti

6. moc

7. zdravie

8. múdrosť

9. česť

10. rešpekt

11. láska

12. bezpečnosť

13. priateľstvo

14. povest'

15. láskavosť

16. krása

17. tvorivosť

18. odvaha

19. zodpovednosť

PRÍLOHA 5: Prípadové štúdie pre skupinovú prácu

Prípad 1: Systémy umelej inteligencie generujúce text

Pre jeden z vašich školských predmetov musíte do určitého termínu odovzdať esej na tému, ktorú si vyberiete. Veľmi sa snažite, píšete esej podrobne a máte ju pripravenú včas. Jednu hodinu pred termínom chcete poslať esej na e-mailovú adresu svojho profesora tak, ako bolo dohodnuté. Všimli ste si, že dokument s vašou esejou už nie je vo vašom počítači – určite ste ho omylom odstránili, tým ste si istí. Hodinu pred uzávierkou určite nemáte čas napísať novú esej. Pamätáte si, že vás/vaša spolužiak/spolužiačka vám povedala, že teraz existujú počítačové programy založené na umelej inteligencii, ktoré vám umožňujú napísať esej na tému, ktorú si vyberiete. Ocitli ste sa v morálnej dileme: mali by ste použiť program, ktorý za vás napíše esej? Koniec koncov, prácu a námahu ste už urobili a naozaj musíte svoju esej odoslať včas, inak nemôžete kurz dokončiť. Obávate sa, že nie je morálne odovzdať prácu, ktorá nie je vaša. Mali by ste softvér používať alebo nie?

Prípad 2: Falošná identita

Ste rodičom 16-ročného/ej študenta/ky, ktorému/ej sa nedávno zhoršili známky v škole. Zdá sa vám, že jej/jeho voľný čas môže mať niečo spoločné s týmto zhoršením. Keďže viete, že vaša dcéra/syn veľmi často a veľmi rada/rád prispieva na sociálne siete, chceli by ste mať prehľad o tom, čo robí vo voľnom čase, pretože sa vám zdá, že zlé vplyvy si budete môcť všimnúť. Samozrejme, keďže nechcete, aby vedel/a, že pravidelne sledujete

jej/jeho príspevky, rozmýšľate nad vytvorením profilu s falošnými údajmi (meno, pohlavie, vek, adresa). Ocitnete sa v morálnej dileme: vytvoríte si online účet s falošnou identitou? Nikomu tým priamo neublížujete a v konečnom dôsledku chcete pre svoju dcéru/syna to najlepšie. Ale vedomie, že aktívne prispievate k tomu, že je úplne prijateľné mať falošnú identitu online, vás núti rozmýšľať, či je to vhodné – určite by ste nechceli, aby boli „falošní“ aj mnohí vaši priatelia na sociálnych sieťach.

Prípad 3: Problém s nenávisťnými prejavmi

Ste vlastníkom/čkou jednej z hlavných sociálnych sietí (napr. Facebook alebo Twitter). Nechcete, aby sa ľudia mohli úplne slobodne navzájom urážať na vašej platforme a používať nenávisťné prejavy voči zraniteľným skupinám ľudí. Predovšetkým, samozrejme, nechcete dovoliť žiadne vyhrážky alebo podnecovanie k morálne nevhodným činom. Zároveň nechcete obmedzovať reč používateľov vašej platformy. Existuje na to niekoľko dôvodov: chcete zabezpečiť slobodu prejavu (každý môže slobodne vyjadriť svoj názor), nechcete vnucovať svoje hodnoty obmedzovaním iných a v neposlednom rade nechcete, aby ľudia opúšťali vaše platforma vo frustrácii. Viete, že sú k dispozícii algoritmické systémy, ktoré budú samé filtrovať a mazať nenávisťné prejavy na vašej platforme. Pre ľudskú bytosť by bolo predsa nemožné prehodnotiť všetky príspevky všetkých ľudí včas. Ale viete tiež, že algoritmy sú niekedy neobjektívne a robia chyby a pravdepodobne tiež odstránia dobre mienené príspevky ľudí, ktorých nesprávne identifikujú ako hrozby, čím bránia ľuďom s dobrými úmyslami voľne komunikovať. Stojíte pred morálnou dilemou: mali by ste používať automatizované algoritmické systémy na kontrolu nenávisťných prejavov?

Prípad 4: Ochrana osobných údajov

Ste vlastníkom/čkou internetového obchodu. Chceli by ste, aby vám všetci zákazníci/čky vášho e-shopu poskytli svoje základné údaje (meno, pohlavie, vek, adresu) ešte pred využitím vašich služieb – pomôže vám to prispôbiť im ponuku, ktorú potenciálny zákazník vidí na vašej stránke. To je dobré pre zákazníkov/čky, pretože im to uľahčí prijímanie ponúk, ktoré sú pre nich relevantné, a vo väčšine prípadov to skrátí čas hľadania. Bude to však dobré aj pre vás, pretože ponuky špecifické pre zákazníka výrazne zvyšujú šance, že zákazník skutočne uskutoční nákup. Viete však, že porušujete súkromie zákazníkov, ktorí si želajú zostať v anonymite. Môžete ich tiež odrádzať od toho, aby vôbec niečo kúpili. Stojíte pred morálnou dilemou: požadujete od zákazníkov/čok, ktorí chcú na vašej stránke nakúpiť, základné osobné údaje?

Prípad 5: Podvádzanie pre dar

Pravidelne hráte online videohru pre viacerých hráčov/čok s mnohými hráčmi/kami z celého sveta. Pri špeciálnej príležitosti vám spoluhráč/ka, ktorého predtým nepoznáte, ponúka veľmi vzácny predmet v hre zadarmo. Na fóre, ktoré je venované komunitě hráčov/ok hry, ktorú hráte, skontrolujete, kto je hráč/ka, ktorý/á ponúka nový predmet. Vidíte, že veľa ľudí poukazuje na to, že tento hráč/ka v hre podvádzá. Môžete si byť takmer istí, že hráč/ka získal predmet, ktorý vám chce dať, podvádzaním. Stojíte pred morálnou dilemou: akceptujete túto položku aj tak? Nikomu priamo nespôsobujete problémy a neboli ste to vy, kto podvádzal. Na druhej strane prijímate dar, ktorý nebol získaný férovou, a aktívne prispievate k tomu, že toto správanie zostane nepotrestané a podvodník/čka bude naďalej podvádzat'.

Prípád 6: Odvážne vyjadrenie názoru

Na jednej z platforiem sociálnych sietí, ktoré používate (napr. Facebook alebo Twitter), si všimnete, že váš priateľ/ka uverejnil príspevok, ktorý nie je pravdivý a pre niektorých ľudí môže byť dokonca urážlivý. Keďže svojho priateľa/ku dobre poznáte, viete, že príspevok určite nezmaže, aj keď mu/jej to navrhnete v súkromnej konverzácii, pretože svojmu príspevku úprimne verí a bude ho urputne obhajovať. Nechcete, aby váš priateľ/ka šíril/a nepravdivé informácie a najmä potenciálne urážal určité skupiny ľudí, aj keď to nemusí byť jeho zámer. Svoj názor môžete napísať do komentára k jeho príspevku, umožní vám to poukázať na faktické informácie o téme, ktoré sú pravdivé, a možno aj zmierniť urážku, ktorú si niektorí môžu brať, a zúčastniť sa úprimnej diskusie na túto tému so svojim názorom. Samozrejme, že tým spochybňujete dôveryhodnosť svojho priateľa/ky a možno ohrozujete vaše priateľstvo. Stojíte pred morálnou dilemou: upozorníte na chybu svojho priateľa/ky na sociálnej sieti a vyjadríte svoj názor?

Prípád 7: Autonómne vozidlo

Etické dilemy okolo digitálnych technológií sa často rozširujú aj do reálneho sveta, čím sa ich vplyv rozširuje ďaleko za digitálne prostredie. Jedným z takýchto príkladov sú samoriadiace autá, ktoré v poslednej dobe vyvinulo mnoho spoločností, ktoré investujú nemalé peniaze do využívania umelej inteligencie v oblasti dopravy. Auto bude musieť na ceste robiť určité rozhodnutia počas jazdy – kedy predbehnúť vozidlo vpredu, kedy jazdiť opatrnejšie kvôli stavu vozovky atď. Ale samoriadiace auto sa bude musieť rozhodnúť aj o tom, čo robiť v zložitejších situáciách. Kvôli loptičke skočí pred auto na ceste dieťa. Vozidlo môže byť digitálne naprogramované tak, aby zišlo z cesty, aby zachránilo osobu na vozovke a ohrozilo život pasažiera/ky. Alebo ho možno

naprogramovať tak, aby nezišlo z cesty, aby ochránil cestujúceho/cu v aute. Ste vývojárom/kou systému, ktorý vám pomôže pri rozhodovaní v samoriadiacom aute. Ocitnete sa v morálnej dileme: ako naprogramujete auto? Zabezpečiť bezpečnosť cestujúceho/cej na možný úkor osoby na ceste, alebo sa postarať o osobu, ktorá je na ceste, prípadne riskovať blaho cestujúcich?